

Kinestetično učenje angleškega jezika na UTŽO Ljubljana

Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje

Mentor in znanje št. 1/2018

Spoštovani mentorji,

to in naslednjo številko *Mentor in znanje* posvečamo raznolikosti izobraževanja starejših v Evropi. Morda boste med prebiranjem besedila odkrili kaj, kar bo razširilo vaše védenje o izobraževanju starejših, pa tudi spremenilo vaše delovanje.

Podobnosti in razlike v izobraževanju starejših v Evropi (prvi del)

Do prve polovice 20. stoletja so odrasli skoraj vso odraslost preživeli v drugem življenjskem obdobju. Delali so in skrbeli za družino. Včasih so prišli v četrto življenjsko obdobje, čas nemoči in upada življenjskih moči, čemur je kmalu sledila smrt. Kasneje je prišlo do korenite spremembe tega starega modela. Bilo je okrog leta 1920.

Organizirano izobraževanje starejših omenjajo v Kanadi okrog leta 1955. Kasneje so v nekaterih evropskih državah zamisel o rezidenčnem izobraževanju starejših širili arhitekti, ki so delali na Švedskem. V posameznih socialističnih državah je bilo izobraževanje kot nekakšna delovna terapija, dobro razvito v domovih starejših. Večina zgodnjega izobraževanja starejših je bila posvečena zdravstvenim temam in dobremu počutju starejših. To izobraževanje je bilo predvsem *prostočasno izobraževanje*, preden je postalo *izobraževanje za osebno rast, dejavno državljanstvo, prostovoljno delo, kulturno izobraževanje, družbeno angažirano izobraževanje, medgeneracijsko izobraževanje itd.*

Danes v Evropi poznamo zelo različno izobraževanje starejših. Različno je v različnih državah, odvisno od kulturne, družbene in politične osnove, na kateri je zgrajeno. V evropskih državah

izvajajo izobraževanje starejših različne ustanove in organizacije: univerze za tretje življenjsko obdobje, muzeji, centri za socialno delo, knjižnice, lokalna združenja, ljudske univerze, redne univerze itd.

Pomemben preboj v organiziranem izobraževanju odraslih je bila ustanovitev prve UTŽO v Toulousu in kasneje tudi zveze AIUTA.

Izvor in razvoj UTŽO

Vse se je začelo s Pierrom Vellasom z Univerze v Toulousu, v letu 1973, ko je bila na njegovo pobudo ustanovljena prva UTŽO. Potem je bila ustanovljena mednarodna zveza UTŽO, imenovana AIUTA. Cilj prve UTŽO je bil razpravljati o staranju, pa tudi, denimo, o zdravju, družbenih razmerjih, družbenem položaju starejših, njihovem kolektivnem osvobajanju ter o vseživljenjskem izobraževanju.

“Sodelovanje v kognitivnih, umetnostnih in športnih dejavnostih spodbuja pripadanje skupnosti, spreminja dobro počutje in spodbuja razvoj potencialov starejših”, je bilo razmišljanje, ki je pripeljalo do prve UTŽO.

Francoski model so privzeli (in modificirali) drugi v Franciji, Italiji, Belgiji, Nemčiji, na Slovaškem, v Romuniji, na Malti in drugje. Do neke mere je ta model navdihnil tudi slovenskega, hrvaškega, makedonskega, srbskega, kjer pa so sledili slovenskemu modelu, ki temelji na so-odgovornosti starejših za njihovo izobraževanje in izobraževanju za lokalni razvoj.

Danes je na Poljskem več kot 300 skupnostnih organizacij, ki so si nadele ime UTŽO, toda okrog leta 1990 je bilo na Poljskem približno šestnajst univerz za tretje življenjsko obdobje, ki so bile močno povezane z rednimi univerzami. Te so pripadale nacionalni organizaciji, ki pa je danes integrirana v Medicinsko fakulteto v Varšavi. Poljske UTŽO so razvile tesno povezavo s francoskimi, še posebej na področju pred upokojitvenega izobraževanja.

Francija, Nemčija, Italija, Slovaška, Romunija

V 60-ih letih so se v Franciji zanimali za prosti čas industrijskih delavcev, a tudi za kakovost življenja starejših. Nastali so klubi starejših, univerze za tretje življenjsko obdobje, ki so najbolj priljubljene oblike izobraževanja starejših. To teče na prostovoljskih osnovah. Univerzitetni učitelji predavajo starejšim študentom poleti, ko so prostori fakultet prazni. Francoske UTŽO imajo namenboljšati življenje starejših, njihov družbeni položaj in družbe v celoti. V Luchonu, v Pirenejih, je UTŽO iz Toulousa ustanovila tudi poletno univerzo. Zamisel so kasneje razvili tudi v Sloveniji, s Poletno univerzo na otoku Cresu, v letu 2000.

UTŽO je najbolj priljubljena v Italiji, Belgiji, pa tudi v nekaterih nemških mestih, še posebno v Ulmu (ZAWiW in ILEU), Berlinu, Frankfurtu, pa tudi v Bratislavi na Slovaškem in od nedavno v Romuniji. Čeprav jih imenujejo UTŽO, so te med seboj zelo različne.

Belgija

Tu UTŽO imenujejo *univerza za vse starosti*. Univerze so združene v Association Francophone des Universités de Tous Ages de Belgique", AFUTAB. 15 univerz za vse starosti (UTA) je v Valoniji in Bruslju. AFUTAB ima več kot 20 000 članov. Tu tečejo predavanja, seminarji, organizirani so študijski izleti, pa tudi storitve za lokalno skupnost. UTŽO so namenjene starejšim, ki si želijo učiti se na drugačen način in si želijo, da bi imeli dejavno vlogo v družbi. Boljšajo osveščenost javnosti in starejše izobražujejo na področju zdravja, porabništva, integracije, komunikacije, kulture, kulturne dediščine, zgodovine. UTŽO krepi identiteto starejših. Krepi solidarnost in boljše medsebojno življenje. Omogoča združevanje, izmenjavo izkušenj, pa tudi kolektivno analizo družbenih pojavov. UTŽO podpira pozitivno podobo dejavnega staranja.

Italija

V Torinu so se leta 1982 rodile UTŽO iz potrebe po kulturi in razumevanju spreminjajoče se družbe, ter potrebe starejših po tem, da imajo različen slog življenja. Še več, pričakovana življenjska doba se viša. V Italiji so tako kar tri združenja starejših, ki zagotavljajo izobraževanje starejših. Eno od teh združenj je Federuni, ki se posveča *kulturni dediščini*. Federuni prireja izobraževanje za svoje mentorje in predavatelje (od leta 2000) v času svojih letnih medregijskih srečanj. Federuni je nacionalna organizacija, ki jo podpira vlada. Federuni se osredotoča na "kulturno transmisijo". Podpira odnose med starejšimi samimi in z drugimi rodovi. Podpira pa tudi generiranje civilne družbe.

Lep pozdrav,
Dušana Findeisen